

AANBIEDING ONTWIKKELINGSMODEL ECO

Windpark Elzenburg- De Geer

Versie 5 oktober 2017

Energiecoöperatie Oss
INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave

1. VOORWOORD	3
2. INTRODUCTIE	6
2.1. <i>Scope</i>	8
2.2. <i>Onze route</i>	8
2.3. <i>Duurzaamheidsfonds</i>	12
2.4. <i>Energie educatie</i>	13
3. EIGEN GROENE STROOM	14
4. PARTICIPATIEPLAN	17
4.1. <i>Partijen</i>	18
4.2. <i>Organisatie</i>	19
4.3. <i>Financiële participatie</i>	19
4.4. <i>Zeggenschap en eigendom</i>	20
4.5. <i>Campagne</i>	20
4.6. <i>Communicatie- en campagneplan</i>	22
4.7. <i>Groene Stroom in Oss</i>	23
5. ELEMENTEN IN HET PLAN	24
5.1. <i>Planontwikkeling</i>	25
5.2. <i>Grondposities</i>	25
5.3. <i>Financiering project</i>	26
5.4. <i>Verwachtingen van andere locaties binnen het windpark</i>	27
6. FINANCIERING PROJECTVOORBEREIDING	28
6.1. <i>Begroting ECO en EOW</i>	29
6.2. <i>Herkomst van middelen</i>	29
6.3. <i>Samenwerking met Izzy projects</i>	30
7. PLANNING	32
7.1. <i>Tijdspad en activiteiten</i>	33
7.2. <i>Beslismomenten</i>	33
7.3. <i>Niet volledige eigendom</i>	36

1. VOORWOORD

Energiecoöperatie Oss (ECO) is op lokaal niveau bezig de energietransitie vorm te geven door energiebesparing en het opwekken van duurzame energie. ECO is een nog jonge maar groeiende coöperatie. We bevinden ons in de kern van de burgerbeweging. Onze leden zijn met name burgers. ECO heeft het coöperatieve zonneproject op sporthal De Mondriaan gerealiseerd. Dit project is op 1 mei 2017 geopend. Dit is een eerste stap naar meer coöperatieve duurzame energie opwek in Oss. Het (mee)ontwikkelen, bouwen en exploiteren van het burgerdeel binnen het beoogde Windpark Elzenburg De Geer is een grote stap naar het verder vormgeven van de burgerparticipatie in de Osse energievoorziening. Met genoegen biedt ECO dit document aan met daarin het voorstel voor een coöperatief ontwikkelings- en participatiemodel. Met als **einddoel** een zo groot mogelijk deel van het windpark volledig in handen van de Osse samenleving.

Het voorstel omhelst de oprichting, voorbereiding en exploitatie van een burgerwindpark door middel van de ontwikkeling en in eigendom verwerven van een deel van het beoogde Windpark Elzenburg- De Geer, in nauwe samenwerking met de gemeente. Burgers en bedrijven kunnen door een obligatieregeling participeren in het project. ECO wordt eigenaar van de project-vennootschap 'Windpark Elzenburg De Geer' waarin het project geëxploiteerd zal worden.

De gemeente Oss heeft aangegeven te willen onderzoeken in hoeverre het windpark kan bijdragen aan de verduurzaming van het eigen energiegebruik. Sinds februari 2016 kan dit. Door de aanpassing van de elektriciteitswet is het mogelijk om rechtstreeks elektriciteit te leveren vanaf de bron aan de afnemer, *directe levering*¹. Hierdoor is het een optie dat de gemeente Oss elektriciteit rechtstreeks van het windpark afneemt zonder de tussenkomst van een energiebedrijf. Een één op één relatie dus tussen de gemeente en het project, om echte groene lokale energie opgewekt door de eigen burgers te realiseren. De rest wordt via een speciaal energieproduct aan de inwoners van Oss aangeboden. Het maakt niet uit of de afnemers wel of niet financieel deelnemen in het project.

Alle inwoners van Oss, of ze nu wel of niet financieel participeren en wel of niet elektriciteit uit het project afnemen, profiteren van een verdere verduurzaming van de lokale energievoorziening in Oss. In plaats van enkel dividend uit te keren aan een beperkte groep eigenaren, profiteert daarnaast de hele gemeenschap van het project via een Duurzaamheidsfonds. Een fonds dat gevuld wordt uit het dividend van het project en dat bijdraagt aan het behalen van de doelen in Oss; energieneutraal in 2050 en in de top-3 van meest duurzame gemeenten in Brabant.

Dit document beschrijft ons plan. Een ambitieus plan om de gemeente, de gemeenschap en ECO duurzaam te positioneren in het energielandschap van de toekomst. Een plan waarvan we vinden dat het een subtiele oplossing is om het beste van twee werelden te combineren; de gemeente blijft aan zet om het complexe ruimtelijke traject te doorlopen en houdt de regie op het behalen van de eigen duurzame energiedoelstelling. ECO kan de inwoners van Oss mobiliseren de schouders onder de energietransitie zetten. ECO moet hiervoor wel de kans krijgen. Dit plan geeft aan hoe ECO die kans zou willen benutten. Wij denken dat het een solide plan is, het vraagt om vertrouwen van de gemeente Oss in de burgerbeweging in het algemeen en ECO in het bijzonder. Het betekent wel dat de gemeente het project op termijn los moeten laten.

¹ Het eerste voorbeeld is het windpark Kramer dat direct elektriciteit gaat leveren aan 5 grotere bedrijven (FD 16 oktober 2016)

In het plan maken we keuzes. We kiezen ervoor het project flexibel in te richten. Geen gedwongen koppeling tussen project en energiebedrijven, we willen de participanten ruimte geven eruit te stappen of later in te stappen. Het duurzaamheidsfonds is belangrijk, economisch eigendom is geen doel in zichzelf. We hebben de consequenties hiervan onderzocht en het betekent dat we een aantal keuzes gemaakt hebben. Het operationele deel van het project willen we structureren als een afzonderlijke entiteit, een project-bv. Hierdoor kunnen we het project financieren met deels eigen Osse middelen aangevuld met een bancaire projectfinanciering. We kunnen de elektriciteit op verschillende manieren verkopen en hebben alle ruimte om het duurzaamheidsfonds te vullen. Een klassiek windproject dus, maar met een bijzondere eigenaar die er bijzondere dingen mee wil bereiken.

2.INTRODUCTIE

De energiecoöperatie Oss is verheugd om het voorstel tot de realisatie van het burgerwinddeel van het windpark Elzenburg De Geer Oss aan te bieden aan de gemeente. De aanpak die is gekozen is een grootschalige participatie van de inwoners, bedrijven, verenigingen etc. in Oss in het te realiseren windpark Elzenburg De Geer. De participatie die ECO wil realiseren voor de inwoners is zowel financieel (inleg met rendement) als ideologisch (duurzaam opgewekte elektriciteit uit Oss, bijdragen aan de energietransitiedoelen in Oss)

ECO is actief bij het initiëren en het verwezenlijken van meerdere duurzame energieprojecten in Oss. Dit voorjaar is het project van 200 zonnepanelen op De sporthal Mondriaan via de postcoderoos regeling in gebruik genomen.

Het belangrijkste doel van dit voorstel is de realisatie van het burgerdeel van het beoogde Windpark Elzenburg De Geer, een onderdeel van het grotere project in het plangebied ten noorden van Elzenburg de Geer.

Een project waarin de burgers van Oss participeren en de coöperatie ECO het eigendom van een deel van het project verwerft. Het in deze aanbieding voorgestelde model heeft een aantal voordelen:

Binnen ECO bestaat al lang de wens om 'eigen' duurzame stroom op te wekken, in dit geval met moderne windturbines. De gemeente Oss bezit grondposities binnen het plangebied, die kunnen in 'eigen' lokale hand blijven al dan niet in samenwerking met beoogde exploitant van de overige turbines in het plangebied. Een propositie waarin een (deel) van het project als burgerproject wordt vormgegeven heeft 2 significante voordelen:

- i. Er kan worden gewerkt aan meer draagvlak voor de ontwikkeling (lusten en lasten verenigd)

- ii. Het project draagt werkelijk bij aan het stimuleren van de regionale economie
ECO en haar partners hebben de drive én de deskundigheid georganiseerd om zelf het burger windpark deel binnen het project te realiseren. Dit houdt in dat:

Oss vernieuwend kan zijn met een zelf gerealiseerd burgerwindpark waarvan het participatiemodel zodanig is gekozen dat het een bijdrage levert aan de hele gemeenschap, ongeacht of deelnemers financieel participeren en/of elektriciteit afnemen uit het project. Een ideologische propositie die voor zover bekend nog niet is gerealiseerd in Brabant of Nederland; In het gekozen model kan de gemeente Oss het RO-traject voor het windpark doorzetten, zonder inzet van een commerciële projectontwikkelaar voor gemeentelijke gronden. In het gekozen model blijven de revenuen van de windturbines op gemeentelijke gronden volledig in Oss.

Met dit voorstel willen we gedetailleerd voorleggen hoe ECO dit wil bereiken en hoe het plan van aanpak eruit kan zien. Het is een voorstel voor een start, geenszins een blauwdruk voor de uitvoering. ECO gaat uit van voortzetting van het RO-traject door de gemeente. Dit in nauw overleg met ECO en Raedthuys. De gemeente zal het RO-traject afronden met de levering van een onherroepelijk bestemmingsplan. De projectcommunicatie doen we zo veel mogelijk in samenspraak, de inwoners van Oss kunnen immers voor draagvlak voor het project gaan zorgen. Dit kan een wezenlijke bijdrage leveren aan het doen slagen van het RO-traject.

2.1. Scope

Dit voorstel richt zich op een overeenkomst met de gemeente. In het plangebied beschikt de gemeente over verschillende percelen grond. Hiermee kunnen verschillende routes worden ingezet, zoals zelf ontwikkelen of de markt uitlokken via een tender. De derde route is de gronden tegen commerciële voorwaarden aanbieden aan een speciaal hiertoe op te richten projectvennootschap (project-bv) die eigendom is van de coöperatie ECO. ECO, krijgt hiermee exclusiviteit die ze kan gebruiken in het verhaal dat ze gaat bouwen in de gemeente. De eigen burgers komen hiermee in hun kracht te staan en kunnen de 'claims' uit deze aanbidding waarmaken.

Om dit proces te kunnen starten vraagt ECO om een intentieverklaring te sluiten met de gemeente voor de percelen in het plangebied die ze in eigendom heeft. In een later stadium gevolgd door een samenwerkingsovereenkomst, wanneer voldaan wordt aan criteria. Mocht het project slagen en de bouwfase ingaan dan zal een recht van opstal worden gevestigd.

Ter waardering van de gronden kan worden aangesloten bij de tarifiering die overheidsinstanties doorgaans gebruiken van €3,50/MWh per jaar. De vergoeding kan ook op een andere manier bepaald worden. Hierbij valt te denken aan een hoge grondvergoeding (boven de marktwaarde) waarvan de meerwaarde ten goede komt aan het duurzaamheidsfonds (zie later).

Bovenstaande is veruit het belangrijkste. Indien de gemeente op het voorstel van ECO in kan gaan zouden we op termijn een gesprek willen aangaan in hoeverre er afspraken gemaakt kunnen worden over de betaalmomenten volgend uit de overeenkomst (plankosten betalingen) en het betaalmoment van de leges. Uit de financiële analyses die we gemaakt hebben kunnen we benadrukken dat vanuit de financiering van het project alle kosten terugbetaald kunnen worden, dit hebben we ook op deze manier verwerkt in de onderliggende pro-forma financiële modellen. We voorzien geen andere financiële vragen aan de gemeente Oss.

2.2. Onze route

Een windpark staat er niet zomaar ineens. Vaak is het een lange route naar realisatie. Die kan doorgaans versneld worden als geïnvesteerd wordt in draagvlak (eigendom en zeggenschap), het project 'Raad van State – proof' is en het project te financieren is. Drie kwaliteitskenmerken die ECO wil verenigen in deze aanbidding. Het plan voorziet door een combinatie van professionaliteit in de ontwikkelfase (via de ontwikkelstichting Eigen Osse Wind², de EOW), zeggenschap door de inwoners van de gemeente Oss inspraak te geven in belangrijke projectbeslissingen en het project eigendom te maken van de Osse samenleving (ook via ECO). Het ruimtelijke traject (MER, VKA en bestemmingsplan) voor het windpark loopt momenteel en wordt door de gemeente Oss zelf gecoördineerd. Zo ook de projectcommunicatie in de directe omgeving van het project. Voor ECO is dit een vertrekpunt. Pas na het besluit in december 2017 om definitief door te gaan met het project gaan we het project verder inrichten en zullen de belangrijkste projectbesluiten genomen moeten worden. Tot die tijd zien we onszelf als partner die als beoogd exploitant graag haar zegje wilt doen, maar volgend is.

In het totale project worden twee fasen onderscheiden die elk een eigen inrichting en specifieke kennis en ervaring vragen:

² Uit andere burger- en coöperatieve projecten in Nederland is gebleken dat professionalisering van de voorbereidende fase een voorwaarde voor succes is. Dit kan worden uitbesteed aan commerciële bedrijven. Wij kiezen ervoor een eigen stichting op te richten met maar één doel. De stichting kan professionals inhuren en aansturen en dit doen zonder winst oogmerk. Eigen Osse Wind is de werknaam van de stichting.

Ad A. De ontwikkelfase

ECO is de burgerenergiecoöperatie van Oss. ECO is op 19 mei 2014 opgericht en heeft op dit moment 72 leden. Succes in de voorbereiding van een windpark heeft expertise en een flinke (tijds)investering nodig. Het is een *'art'* die vraagt om tijd, toewijding en professionaliteit. Professionaliteit is nodig om de slaagkans van het project te vergroten. De organisatie van de ECO is niet ingericht op het inbrengen van deze professionaliteit en het mobiliseren van zoveel tijd. Daarom is een model ontwikkeld voor de ontwikkeling en realisatie van het windpark. ECO staat centraal in dit model maar gaat een samenwerking aan met diverse partijen in een collectief, de stichting Eigen Osse Wind (EOW). Bewust is gekozen voor een stichting (dus zonder winstoogmerk) met maar één doel: het burgerwindpark realiseren. Om de realisatie van het burgerwindpark mogelijk te maken heeft EOW twee stevige pijlers nodig; kennis van projectontwikkeling en een campagne om de participanten te werven. Voor het eerste deel wordt door EOW met de Nijmeegse ontwikkelaar van coöperatieve duurzame energieprojecten Izzy Projects samengewerkt (zie paragraaf 6.3). Voor de communicatie en campagne zijn we van mening dat er Oss een bureau te vinden is die deze taak op zich kan nemen.

ECO wil een belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van Osse energievoorziening. Het windpark is naast een belangrijke bijdrage hieraan ook een middel om ECO blijvend *'op de kaart'* te zetten. Om dit waar te kunnen maken wordt het bestuur voor deze taak versterkt. Dit om de aansluiting te kunnen houden bij de ontwikkeling van het windpark maar ook om de communicatie en campagne aan te kunnen aansturen. Binnen het bestuur van ECO wordt een bestuurslid verantwoordelijk gemaakt (dit kan de nieuwe voorzitter zijn) die met het dossier belast wordt en ook zitting zal nemen in het bestuur van EOW. Daarnaast wordt een bestuurslid aangesteld voor communicatie en campagne in het algemeen maar met een focus op het windpark.

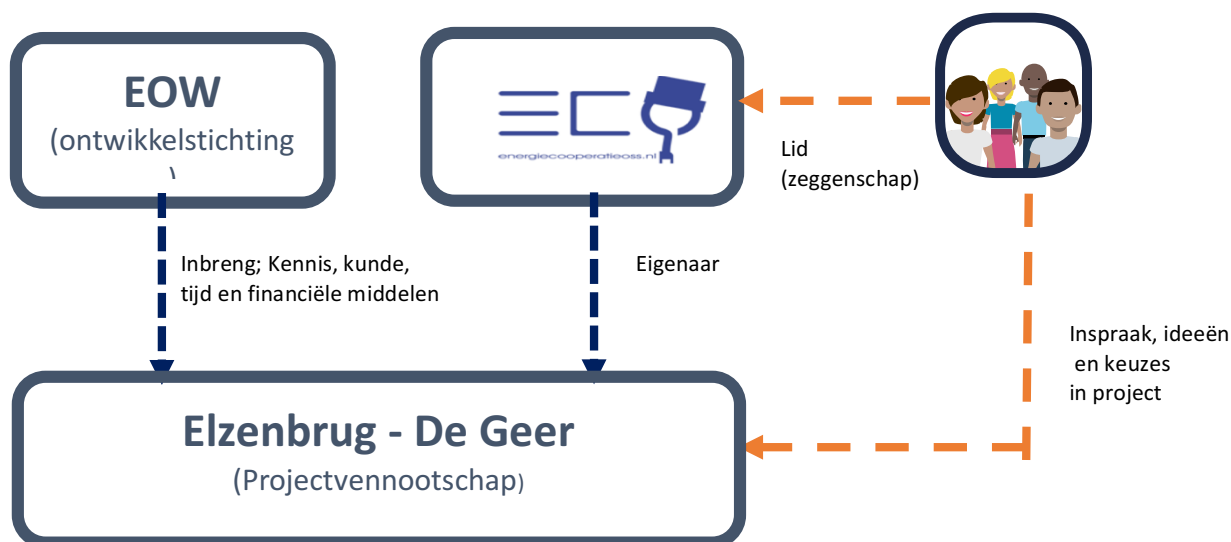
In de voorbereidingsfase heeft EOW de rol als stabiele ontwikkelpartner, het verlengstuk van ECO. EOW kan professionals inhuren die de *'art'* van projectvoorbereiding onder de knie hebben, is stabiel (niet onderhevig aan ALV besluiten en bestuurswisselingen), heeft tijd om met toewijding aan het project te werken en kan zichzelf financieren. Dit zijn voorwaarden om te komen tot de kwaliteitskenmerken van een windproject. EOW en ECO sluiten een samenwerkingsovereenkomst waarin de samenwerking wordt uitgewerkt. EOW wordt krijgt een andere rol zodra het windpark is gerealiseerd.

EOW is een stichting met een stichtingsbestuur bestaande uit 3 leden; een bestuurslid van ECO, de statutaire directeur van Izzy Projects en een derde lid. Deze derde positie kan worden ingenomen door een gezaghebbende Ossenaar met kennis in (duurzame)energiesector de namens een mogelijk financier (bv de BOM of een bank). Naast het besturen en toezichthouden op van de activiteiten fungeert het als een klankbord in de voorbereiding van het project en als de *'brug'* tussen de betrokken gremia. EOW investeert zelf in de projectvoorbereiding. Dit doen we op basis van dit plan, het budget (zie hoofdstuk 7 voor een aanzet) en een planning (hoofdstuk 8). Het bestuur van de stichting bewaakt de budgetten en de tijdslijnen van het project en sluit contracten met de benodigde professionals in de projectvoorbereiding. EOW speelt een hoofdrol in de afstemming met Raedthuys en wordt overlegpartner voor de gemeente in het resterende deel van het RO-traject.

De voorbereidingsfase bestaat uit twee delen; in het eerste deel is het RO-traject dominant. Deze fase loopt totdat het bestemmingsplan aangenomen is. Daarna begint de voorbereiding van de bouw en exploitatie. Het eerste deel is *'work in progress'* en gebeurt onder regie van de

gemeente Oss. ECO en EOW zijn net als Raedthuys gesprekspartner. In het tweede deel van de fase wordt het project verder vormgegeven. Dit start met de aanvraag van de vergunning gevolgd door zaken als turbinekeuze, stroomcontracten, SDE⁺-aanvraag, financiering van eigen en vreemd vermogen en netinpassing. EOW heeft de regie en zijn ECO en de gemeente gesprekspartner. Afstemming met Raedthuys is met name in deze fase belangrijk. Hiertoe is een samenwerkingsovereenkomst voorbereidt.

In de voorbereidingsfase ziet het model er als volgt uit:

B: structuur tijdens de exploitatie

De exploitatiefase heeft een andere structuur waarin eigendom en het duurzaamheidsfonds centraal staan. Met name de afdracht van het dividend aan dit fonds draagt bij aan de uitgangspunten van ECO en de gemeente Oss, het behalen van de duurzaamheidsdoelen van de gemeente Oss en ECO. Dit doen we niet door het dividend uit het windpark uit te keren aan aandeelhouders in het windpark die er zelf financieel beter van worden maar met name door het dividend uit de exploitatie te 'storten' in een duurzaamheidsfonds (zie paragraaf 3.3).

Het benodigde eigen vermogen voor de investering wordt opgehaald onder burgers en het Osse MKB. Zonder dat het in detail besproken is met de huidige leden van ECO³, voorzien we een model waarin via een obligatielening enthousiaste investeerders geld kunnen inleggen in het project. De details van de obligatie wordt in de voorbereidende fase verder uitgewerkt. We denken thans aan een achtergestelde lening met verschillende looptijden en een rentecoupon van 4%. We achten het van belang dat we het model afstemmen met participatie mogelijkheden in het Raedthuys deel van het windmolenpark. Deze afstemming moet nog plaatsvinden en het is dus mogelijk dat dit nog gaat veranderen. Via de financieringsconstructie van het vreemd vermogen (de bank) zorgen we ervoor dat er ook na de oplevering van het project, in de operationele fase dus, participanten kunnen toetreden. Zie paragraaf 3.5 voor meer details.

De exploitatie van het windpark zelf is al in de ontwikkelfase ondergebracht in een projectvennootschap (Windpark Elzenburg De Geer BV) waarvan ECO de eigenaar is en waarin Ossenaren participeren. Zeggenschap in de vennootschap is bij ECO, iedereen kan lid worden van ECO en op deze manier mee besluiten over de gang van zaken in het windpark, hierbij geldt

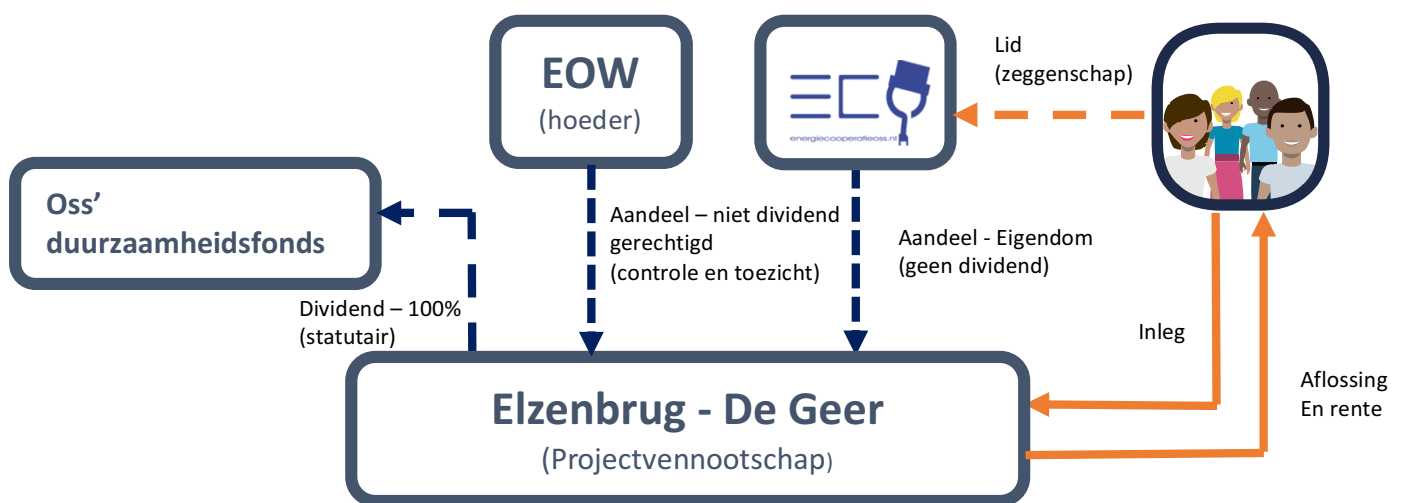
³ De ALV van ECO moet nog instemming geven voor bepaalde stappen in dit traject, waaronder op zijn minst de oprichting van de projectvennootschap en het participatiemodel. Dit proces start na instemming door de raad in de samenwerking met ECO.. Maar ook in algemene zin agenderen we het project op de ledenvergadering om de ideeën van de leden te kunnen wegen.

one man, one vote ongeacht of/en de omvang van de (financiële) participatie in het project. Besluiten die de vennootschap betreffen worden voorgelegd aan een ALV van ECO. Hiermee wordt voorkomen dat er accumulatie van zeggenschap ontstaat bij 1 persoon en dat (extra)geldstromen uiteindelijk toch bij de investeerders of ECO terecht gaan komen.

Middels het duurzaamheidsfonds is belangrijke katalysator in de verduurzaming van Oss. Zowel de gemeente Oss als ECO vinden het dat het windpark hierin een belangrijke rol kan spelen. Dit doen we door het dividend dat in de projectvennootschap wordt gegenereerd uit te keren aan het duurzaamheidsfonds. De dividend afdracht aan de projectvennootschap borgen we in het statuut van de project-vennootschap. Hierin zal de dividend bestemming worden vastgelegd. Via een raad van commissarissen (RvC) en blijvende betrokkenheid van EOW worden verdere veiligheden aangebracht voor de borging van de dividenduitkering aan het Osse duurzaamheidsfonds.

EOW had de regie in de ontwikkelfase, na de bouw van het windpark krijgt het een andere rol. Belangrijker wordt het om de kennis en keuzen uit de voorbereidingsfase in te brengen in de exploitatiefase. Dit kan door EOW de directie van de projectvennootschap te laten vormen. EOW zal een niet winst gerechtigd aandeel houden in de vennootschap met als doel dat de exploitatie van het windpark gewaarborgd is zowel qua bestuur als eigendom situatie, dus ook in het geval dat ECO haar werkzaamheden staakt of zal moeten staken.

Een schets van de inrichting in de exploitatie fase ziet er als volgt uit:

Verdere toelichting op rollen:

Windpark Elzenburg- De Geer

De exploitatie van het windpark wordt gestructureerd in een speciale project entiteit, Windpark Elzenburg – De Geer bv. Alle verplichtingen die worden aangegaan om het project te kunnen bouw en exploiteren worden hierin ondergebracht. Denk hierbij aan de contracten voor de bouw en onderhoud van de turbines, de financiële verplichtingen aan de bank en participanten, de verkoop van de elektriciteit, het omgevingsmanagement en het nakomen van alle contractuele afspraken (bv grondovereenkomst met de gemeente Oss).

In de projectvennootschap wordt speciaal voor dit doel opgericht en zal niets anders doen gedurende de levensduur van het project dan zorgdragen voor een 'gezonde' exploitatie van het windpark. De bestuurder van de project vennootschap is hiervoor verantwoordelijk. De bestuurder die we hiervoor aantrekken is een professional met een trackrecord in de wind

sector en het besturen van projecten met oog voor de speciale eigenaar. We denken in eerste instantie aan de stichting EOW. De bestuurder wordt aangesteld door de eigenaar van het project maar zal, conform de Nederlandse wet, volgens zijn of haar eigenmandaat werken.

Naast controle op de bestuurder van de exploitatie vennootschap door het bestuur van ECO in haar rol als eigenaar van het project, wordt een **Raad van Commissarissen (RvC)** ingesteld. De RvC ziet toe dat de bestuurder van de vennootschap de taken uitvoert conform afspraken en is het klankbord bij aanpassingen in de exploitatie. De RvC bestaat uit drie personen, bij voorkeur met enig statuut in de Osse samenleving en minimaal één lid met enig zicht op de exploitatie van een duurzaam energieproject.

2.3. Duurzaamheidsfonds

Gemeente Oss en ECO delen een ambitie om 100% energie neutraal te worden. Dit doen we door Oss in de top 3 van duurzaamste Brabantse gemeenten te krijgen en in 2050 25% lokaal duurzaam op te wekken. Het windpark speelt hierin een belangrijke rol maar is niet de totaaloplossing. In de oprichting van het duurzaamheidsfonds vinden gemeente Oss en ECO elkaar. Dit fonds kan verdere verduurzaming van Oss ondersteunen en waar mogelijk aanjagen. Het duurzaamheidsfonds wordt 'gevuld' met dividend uit te keren vanuit het windpark nadat aan de financiële verplichtingen van het project is voldaan.

Afhankelijk van de financieringsstructuur, de variatie in het jaarlijkse windaanbod en de uitkering aan de obligatiehouders wordt er in een windpark financieel rendement gemaakt. Dit rendement (in de vorm van dividend) wordt 100% uitgekeerd aan het duurzaamheidsfonds. Het windpark legt hiermee een basis voor het starten van het duurzaamheidsfonds. Dit fonds gaat investeren in projecten waarbij gedacht kan worden aan verdere ontwikkeling van het energiepark Elzenburg De Geer, andere zon-, waterkracht-, biomassa- of andere windprojecten in de gemeente Oss of energiebesparing in de gemeente. Onderzoek naar deze mogelijkheden is nog pril, maar de inventarisaties van de gemeente en ECO leert dat er kansen zijn. Een andere mogelijkheid is een bedrag reserveren voor hulp en advies bij energiebesparing (bijv. voor de leden in de omliggende wijken).

De operationele winsten uit het project, dividend, worden volledig gestort in het duurzaamheidsfonds. Uit een eerste rekenexercitie (pro-forma financieel model) waarin we zijn uitgegaan van 2 turbines met een vermogen van 3,5 MW elk⁴, is gebleken dat we kunnen denken aan een afdracht in de orde van € 189.000 per jaar in dit fonds.

Het fonds wordt bestuurd door afgevaardigden van ECO, de gemeente Oss, scholen en lokale werkgevers. Per jaar worden er investeringen gedaan die de duurzaamheidsdoelen dichterbij brengen. Geld dus dat door de exploitatie van het windpark verdiend is in Oss en rechtstreeks bijdraagt aan de lokale economie en de leefbaarheid binnen de gemeente op lange termijn. In de ontwikkelfase van het windpark, worden de doelen, methoden en de governance van het duurzaamheidsfonds nader uitgewerkt en geïmplementeerd.

Een paar ideeën waarin het fonds een rol kan spelen zijn:

- Ontwikkelen van en investeren in het energiepark Elzenburg- De Geer
- Energie educatie
- Het uitbreiden van het opgestelde PV-vermogen op publieke gebouwen zoals dorpshuizen en scholen
- Energie-ondersteuning voor minima
- Deelname in de ontwikkeling van andere duurzame energieprojecten
- Ideeën uit de leden, gemeenschap, gemeente die in de komende 15 jaar materieel worden

⁴ Het raadsvoorstel voor 14 december bestaat uit de voorkeursvariant 2A, Maximaal 210 m tiphoogte en een vermogen tussen 3 en 4 MW. Rotordiameter kan variëren tussen 100 en 135 meter. Op basis van deze parameters is de berekening gemaakt

De eerste rendementen worden verwacht in 2021, het eerste volle jaar na de start van de exploitatie. De grondvergoeding te betalen aan de gemeente Oss kan hier ook een bijdrage aan leveren. Het fonds gaat dan eerder van start want grondvergoedingen worden betaald vanaf het moment dat de bouw van start gaat.

Borging – in lijn met de Nederlandse wet bepaalt de bestuurder van de projectvennootschap in samenspraak met de accountant, aandeelhouder (ECO) en RvC het dividendbeleid van een onderneming. In dit geval kiezen we voor een bijzondere regeling door op voorhand het dividend beleid voor de looptijd van het project ten goede te laten komen aan een specifiek doel, het duurzaamheidsfonds. Dit zal worden opgenomen in het statuut van de project vennootschap, zodat het bemoeilijkt wordt om aan te passen. Om het dividend een andere bestemming te geven dan het duurzaamheidsfonds moet een statutaire aanpassing plaatsvinden. Opgenomen wordt dat dit alleen mogelijk is na instemming van de ALV van de coöperatie ECO (de eigenaar van het project). In samenwerking met het notariaat van Hekkelman onderzoeken we verder naar borging van de dividendgelden langs de bovenstaande lijnen voor de duur van het project.

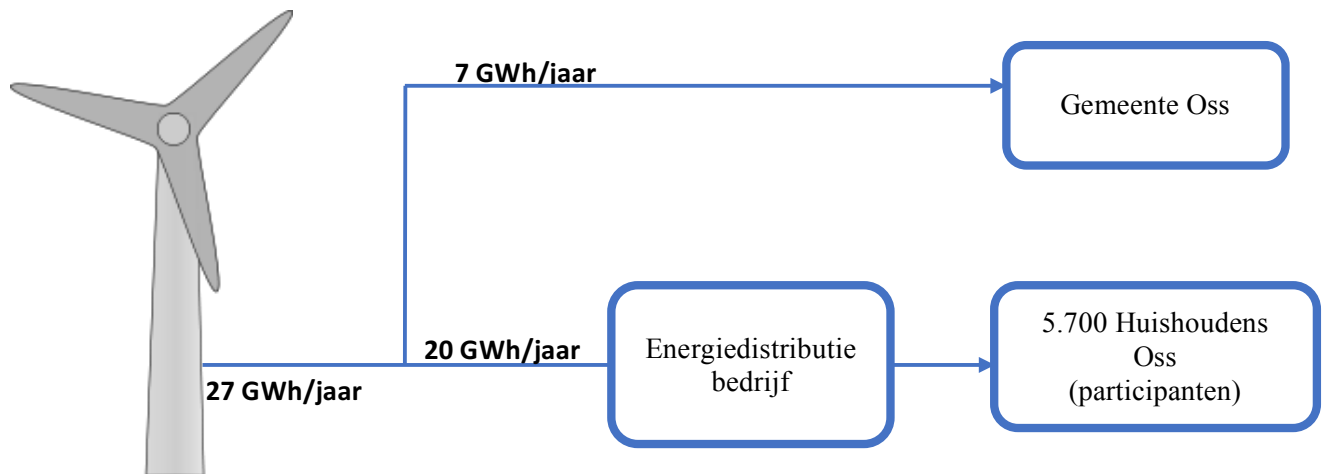
2.4. Energie educatie

Een van de andere speerpunten van ECO met betrekking tot dit project is om het park te gebruiken op educatieve wijze. Dit is in de vorm van excursies en bijeenkomsten naar het windpark met uitleg over de molens, de effecten ervan op natuur en omgeving en de energieopbrengsten van het park.

Maar ook bijvoorbeeld een educatieprogramma voor de lagere en middelbare scholen. Jong geleerd is oud gedaan en via de kinderen bereik je ook weer de ouders met ideeën over verduurzaming van hun eigen omgeving.

3.EIGEN GROENE STROOM

Energieneutraliteit in 2050 is waar we naar streven, samen met de gemeente. Dit betekent dat we de opgewekte windstroom ook in Oss willen houden. Een deel specifiek voor gemeentelijk energiegebruik. Daarom stellen we een model voor waarin de stroom wordt aangeboden via twee modellen:

1 - Directe levering⁵ van het gemeentelijk elektriciteitsgebruik – de gemeente Oss heeft grondposities in het plangebied voor de windturbines ten noorden van de stad. In dit voorstel wordt aan de gemeente Oss gevraagd deze in te zetten voor de ontwikkeling van een burgerwindpark. Hiervoor krijgt ze de ‘normale’ financiële vergoeding die hierbij hoort. Daarnaast kunnen we via een zogenaamde ‘*directe overeenkomst*’ elektriciteit uit het windpark direct leveren aan de gemeente, geen tussenkomst van een energiebedrijf of handelspartij dus. De gemeente Oss gebruikt circa 7 GWh elektriciteit per jaar. Dit wordt door de turbines ruimschoots opgewekt.

Dit kan vorm gegeven worden door het aangaan van een directe overeenkomst tussen het windpark en de gemeente Oss. Om onbalans tussen het moment van opwek en gebruik te verheffen wordt gebruik gemaakt van een derde partij die de zogenaamde programma verantwoordelijkheid draagt, dit is een algemeen beschikbare dienst in de elektriciteitssector. Er komt geen energiebedrijf aan te pas. Directe levering aan de gemeente Oss, die als eerste in Nederland overstapt op haar eigen windstroom. De keten wordt korter dus de kosten voor energie zullen lager worden maar bovenal is het een duidelijk traceerbare link tussen opwekken van eigen groene stroom en het gemeentelijke elektriciteitsgebruik.

2- Lokale inkoop en verkoop van de elektriciteit via energiebedrijf (direct branding) Een energiebedrijf⁶ koopt de overige elektriciteit en groencertificaten (garanties van oorsprong) van het project. Dit mag ze doen onder de toezegging dat er een eigen Oss windenergieproduct wordt ontwikkeld en *vermarkt* in Oss. Deze elektriciteit wordt in eerste instantie verkocht aan de participanten in het project en het eventuele restant wordt lokaal verkocht aan Ossenaars en vervolgens in de regio.

⁵ Met de inwerkingtreding van de wet Stroom (april 2016) is een directe verkoop van elektriciteit zonder tussenkomst van een energiebedrijf mogelijk. Om projectfinanciering (zonder garantstellingen) mogelijk te maken zal een financierbaar afnamecontract moeten worden gesloten voor de opgewekte elektriciteit. Banken en investeringsmaatschappijen vragen immers om voorspelbare geldstromen uit het project. Deels wordt dit bereikt door de SDE⁺ subsidie, het tweede deel is afkomstig uit de verkoop van elektriciteit. Een gemeentelijk bedrijf wordt gezien als een betrouwbare afnemer van voldoende omvang. Hiermee kunnen we de directe levering implementeren en kan de gemeente Oss haar eigen energie gebruiken.

⁶ Een model dat we verder kunnen onderzoeken is de oprichting van een lokaal (Oss) energiebedrijf dat producten voor de consumentenmarkt kan aanbieden. Voor het model is dit niet noodzakelijk, daarom zien we het als een potentiële vervolgstap die we in de komende jaren verder kunnen uitwerken.

4.PARTICIPATIEPLAN

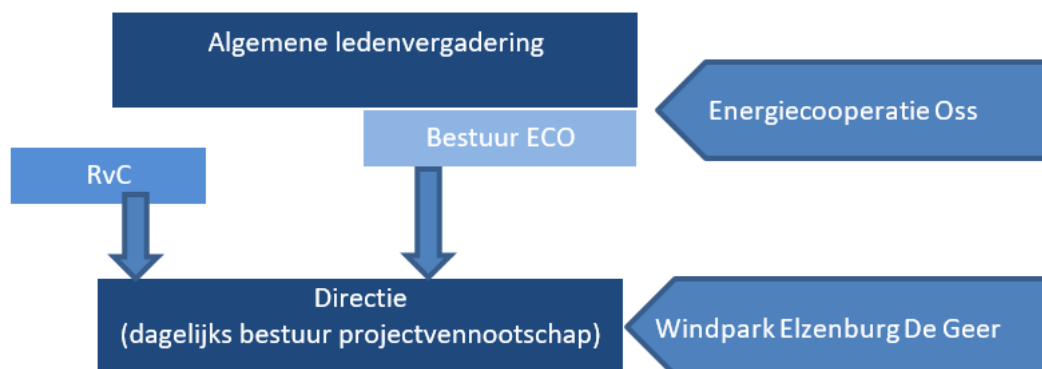
Een van de doelen van dit ontwikkelmodel is het mogelijk maken van grootschalige participatie in het windpark Elzenburg De Geer voor inwoners, bedrijven, verenigingen en andere rechtspersonen in de gemeente Oss. Het doel van de participatie is tweeledig. Aan de ene kant willen we het draagvlak voor het project verhogen. Aan de andere kant willen we de bovengenoemde groep een financieel aantrekkelijk product aanbieden dat voldoende eigen vermogen voor het project genereert om het in eigendom te kunnen nemen.

4.1. Partijen

ECO is in 2014 opgericht, het is een jonge groeiende organisatie die aansluit bij een onderstroom in de samenleving, de beweging van onderop. Hiervan maken we gebruik bij het werven van leden en deelnemers in het project. ECO wordt eigenaar van het project, ultiem doel is 100% van de aandelen in eigendom. Participanten kunnen deelnemen in ECO door enkel lid te worden (inspraak in het project) en/of geld inleggen en zo een financieel rendement genereren. Participanten worden lid in een vroeg stadium om zo de inspraak te verwezenlijken. De keuze al dan niet financieel te participeren ligt in een latere fase van het project (als SDE beschikt is).

Om het windpark te kunnen financieren wordt voorgesorteerd op een klassieke projectfinanciering. Een financiering zonder verhaalrecht naar de eigenaar ECO. In deze constructie is het mogelijk om 80% tot 85% te lenen bij een financierende instelling (bank). 15 tot 20% aan eigen vermogen wordt bijeengebracht door de participanten. Financiering op deze basis kan alleen als de exploitatieorganisatie een afgeschermd entiteit is. Om het project verder vorm te geven richten we de **projectvennootschap Windpark Elzenburg De Geer** (een besloten vennootschap) op. Een besloten vennootschap waarvan ECO de enige eigenaar is.

De participanten kunnen lid worden van de coöperatie en de coöperatie wordt eigenaar van het windproject, vertegenwoordigd door het bestuur van de coöperatie die de project-BV zal aansturen. Op deze manier kan voldaan worden aan het grootschalig financieel participeren (ordegrootte 750 unieke participanten is voorzien, die gezamenlijk € 0,5 mln per turbine investeren, in totaal dus 1,5 mln€) in het project met toch een werkbare projectorganisatie. Daarnaast vindt participatie in het windpark plaats doordat ook andere inwoners uit de gemeente die niet financieel deelnemen lid kunnen worden van ECO en via de ALV hun inbreng hebben in het project en andere activiteiten van ECO. In andere windenergie projecten is de ervaring dat er veel belangstelling is voor financiële participatie.

Eigen Osse Wind (EOW) is een stichting die wordt opgericht om de projectvoorbereiding te kunnen uitvoeren. In het stichtingsbestuur heeft een vertegenwoordiger van ECO een zetel. Op deze manier is de controle van ECO op de werkzaamheden van EOW gewaarborgd. Om snelheid en daadkracht te waarborgen die hoort bij de ontwikkeling van een project werkt EOW op basis

van een mandaat van de algemene ledenvergadering van ECO en hoeft zij niet voor alle (projecten)besluiten in overleg te treden. De stichting wordt na het toekennen van de opdracht opgericht. Het doel is het project realiseren, door de projectvoorbereiding gestalte te geven. Denk aan bijvoorbeeld gesprekspartner voor de gemeente in het RO-proces, gesprekspartner voor Raedthuys, turbineselectie en contracting, aanvragen SDE+subsidie, netinpassing en financiering van het vreemd vermogen.

Het (financiële) risico in de projectvoorbereidingsfase ligt bij EOW. De rechten die hiertegenover staan zijn ondergebracht in de projectvennootschap. Vandaar dat EOW het bestuur van de project vennootschap voert tijdens de fase van de projectvoorbereiding.

Zoals nu voorzien zal ze deze taak voortzetten nadat het project gerealiseerd is. Dit heeft te maken met de huidige structuur van ECO en de beperkte mankracht die het heeft voor dergelijke taken. Mocht het gedurende de projectvoorbereiding duidelijk worden dat ECO zelf een bestuurder wil aanstellen dan zal dit bij oplevering van het project plaatsvinden. Het bestuur van EOW kan tussentijds veranderen, het is aannemelijk dat Izzy projects het bestuur verlaat na oplevering van het project.

EOW kan zichzelf financieren door gebruik maken van aanbiedingen van derden (zie paragraaf 6). Als het windpark gefinancierd is kunnen uit de projectfinanciering middelen worden vrijgespeeld die worden ingezet om EOW in staat te stellen haar financiële verplichtingen in te lossen waarna ze wordt geliquideerd. Om te kunnen werken zal EOW zich financieren. Dit kan ze doen door leningen af te sluiten of afspraken te maken met partijen om te werken op basis van een uitgestelde betaling.

4.2. Organisatie

Naast de realisatie van het project is het vorm geven van de participatie hoofddoel dat ECO zich ten doel stelt. Om de nodige participanten te bereiken en te werven, is in een tweede fase een grootschalige wervingscampagne voorzien, EOW en ECO moet deze campagne nog uitwerken. Hierbij laten we ons bijstaan door een professioneel communicatiebureau dat nog geselecteerd moet worden.

Naast het bereiken en werven van de participanten moet worden voldaan aan de eisen en voorwaarden van de autoriteit financiële markten. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een prospectus moet worden opgesteld die aan de eisen van de AFM voldoet. ECO heeft initieel onderzoek verricht maar dit zal na de start van het project zo snel mogelijk verder worden uitgewerkt.

Daarnaast moet een (leden)administratie worden gevoerd van de participerende leden. ECO draagt deze verantwoordelijkheid en neemt steeds het initiatief om de activiteiten die nodig zijn op het juiste moment te initiëren, correct te begeleiden en tot het gewenste resultaat te brengen. De participanten en ook de leden van ECO die niet financieel participeren hebben inspraak en zeggenschap in het project en het proces maar dragen geen verantwoordelijkheid voor het welslagen van het project.

4.3. Financiële participatie

Uitgaande van 2 turbines is het aan ECO om voor € 1,5mln aan participaties uit te geven (zie paragraaf 6.3 voor details). Projecten in Nederland die ook gebruik hebben gemaakt van een lokale participatie bv Breda en Nijmegen laten zien dat dit geen onmogelijke opgave is. In dezelfde projecten is geconcludeerd dat een participant voor een gemiddelde van €2.000 participeert. Bij 2 turbines is de opgave om 750 deelnemende Ossenaren te vinden.

Participanten participeren direct in de projectvennootschap middels een obligatielening. De precieze invulling van de participatie is aan de leden van ECO, maar als basis eigenschap kiezen we voor een lening met een (korte) looptijd en een aantrekkelijke maar beperkte rentecoupon (denk aan 4%) en terugbetaling van de inleg aan het eind van de looptijd.

We willen met de participatie een breed publiek bereiken. Ook inwoners met minder financiële ruimte, dit kunnen we bereiken door de couponwaarde van de obligaties klein te houden, we denken aan obligaties van €250 per stuk. Bij 2 turbines 6.000 obligaties.

4.4. Zeggenschap en eigendom

Ons ideaalbeeld is dat ECO enig eigenaar wordt van het project, met EOW als stabiele kennisdragende partner naast haar. Dit wil zeggen dat ECO en EOW alle aandelen bezitten in de projectvennootschap. EOW heeft een niet winstgerechtigd aandeel in de projectvennootschap waardoor blijvende betrokkenheid is gegarandeerd en mocht ECO in een liquidatie terecht komen dan blijft de projectvennootschap operationeel. ECO als aandeelhouder kan dan zelfstandig besluiten over de benoeming van het bestuur, vaststellen en goedkeuren van de jaarrekening en de ontbinding, omzetting, fusie en splitsing en het dividendbeleid voor zover dit niet is bepaald door de financiering van het project, en of strijdig is met de afdracht aan het duurzaamheidsfonds. Hier kunnen de belangen van de bestuurder van de vennootschap en de eigenaar ECO uiteenlopen. De invloed van de AVA kan wat gedempt worden door het instellen van een raad van commissarissen die namens de aandeelhouder (ECO) toeziet op het bestuur van de onderneming en waaraan bepaalde verantwoordelijkheden gedelegeerd kunnen worden.

Enig aandeelhouder heeft als grote troefkaart dat het project een zuiver burgerwindpark kan worden. De hoofdkeuzen in de projectvoorbereiding (behalve keuzen in het thans lopende RO-traject) worden door ECO gemaakt. EOW zal ze vervolgens uitvoeren. ECO/EOW kan dit gebruiken om leden en aspirant participanten te betrekken en te activeren. Betrokken inwoners vinden het vaak aantrekkelijk mee te praten en te begrijpen hoe de keuze voor bv turbinefabrikant, financiering, stroomcontract gemaakt worden.

Een belangrijk element in het ECO voorstel is de bestemming van het dividend; dit gaat volledig naar het duurzaamheidsfonds. De dividendbestemming kan door de AVA, eventueel op basis van een ALV besluit worden gewijzigd. Zoals in paragraaf 2.2 omschreven borgen we binnen de mogelijkheden van de Nederlandse wetgeving dat het dividend beleid van de projectvennootschap aangepast wordt en het duurzaamheidsfonds als bestemming in het geding komt.

4.5. Campagne

Deze paragraaf bevat de contouren van het nader uit te werken participatieplan om de burgers van Oss enerzijds inspraak in de vormgeving van het project te geven en anderzijds de participanten te werven. Het plan is om tenminste 750 participanten te werven die het project ondersteunen en/of financieel willen deelnemen.

Participatie vatten we breed op: van meedenken over de naamgeving tot het financieel participeren in de vorm van obligaties. Tevens willen we veel mensen in de gemeente Oss bereiken door de participatie laagdrempelig te maken (organisatorisch en financieel). Dit zorgt er voor dat het vullen van het duurzaamheidsfonds veilig gesteld wordt.

Ten aanzien van de participatie wordt het project in vijf fasen ingedeeld:

Fase 1 - Informeren en gesprek met omgeving (gestart en blijvend)

De gemeente Oss is in 2016 gestart met de projectcommunicatie. In een open communicatietraject zijn er gesprekken en bijeenkomsten geweest met direct omwonenden, belangengroep en klankbordgroep. Hiermee is de eerste fase in de communicatie gestart. Dit heeft de eerste vruchten afgeworpen en zal door de gemeente worden voortgezet, zo blijft er een positieve sfeer rondom het project en blijft het aantrekkelijk om te participeren. Concreet blijft de gemeente in gesprek met de omwonenden uit het noorden van Oss, Berghem, Haren en Macharen.

Fase 2 - Vergroting draagvlak, en ledenwerving (zomer 2017 – midden 2018)

In deze fase begint ECO met de communicatie. De tweede fase in de communicatie moet bijdrage aan het vergroten van de bekendheid van het project en draagvlak in hele gemeente en de opmaat zijn naar het werven van de benodigde participanten. Op 14 december 2017 stelt de gemeenteraad de voorkeursvariant vast. Het wordt dan een stuk duidelijker hoe het project eruit gaat zien. Hierna beginnen de inspraakmomenten en moet het draagvlak voor het project georganiseerd zijn zodat het in de ruimtelijke ordeningstraject manifest krijgt. In deze fase is participatie van belang voor het vergroten van het draagvlak. Degenen die het project steunen c.q. erin willen participeren kunnen hun steun met velen laten blijken tijdens de gemeentelijke inspraakprocedures, zodat de gemeenteraad zijn steun kan geven aan een windpark met voor de lokale windomstandigheden het beste rendement.

ECO gaat op de voorgrond treden om leden te vinden die meewerken aan het ontwerpen van het project en voorbereiden van keuzen als ze raken aan het RO-traject van het project. EOW bereidt een intensieve wervingscampagne voor. In eerste instantie gericht op leden die meedenken in de vormgeving van het project. Iedereen in Oss kan lid worden tegen een contributie van €20; zo kunnen héél veel mensen lid worden, mee denken en indien gewenst zelf financieel mee profiteren van de windmolens of andere projecten.

Inwoners van de gemeente Oss, bedrijven in Oss, organisaties en stichtingen kunnen participeren. Leden van ECO hebben naast een vorm van inspraak en mee denken over projectbesluiten ook een voorrang bij het inschrijven op participaties. Alleen natuurlijke personen kunnen lid van ECO worden.

Fase 3 voorbereiding exploitatie (midden 2018- december 2018)

De leden van ECO krijgen in de derde fase van het project de mogelijkheid een bijdrage te leveren aan de vormgeving van het project; turbinekeuze binnen ruimtelijke randvoorwaarden, technisch en financieel. Het businessmodel wordt verder uitgewerkt waarbij keuzes moeten worden gemaakt voor bijvoorbeeld:

- 1.- Fabrikant en type windturbine;
- 2.- Technische aspecten en aanleg van de civiele en elektrische infrastructuur;
- 3.- De verkoop van de elektriciteit – opstellen van de randvoorwaarden en programma van eisen en hierna de keuze voor het energiedistributiebedrijf;
- 4.- vastleggen van de condities en de governance voor het duurzaamheidsfonds
- 5.- keuze voor een bank of eventuele andere financieringsvormen en de voorwaarden waaronder een lening voor vreemd vermogen wordt aangegaan.

Leden kunnen in deze fase hun ideeën, wensen en voorwaarden – zo lang ze niet raken aan het ruimtelijke traject- kenbaar maken en voor zover mogelijk zullen die in het projectontwerp zoals hierboven beschreven opgenomen worden.

Fase 4 Financiering (jan 2019 – eind 2019)

De vierde fase is wanneer het project gefinancierd wordt. De leden, lokale instellingen en bedrijven en via een PR-campagne ook vele anderen worden benaderd voor een financiële inleg. Belangrijk hierbij is de vorm (paragraaf 5.3), de duur (bijvoorbeeld minimaal 10 jaar), de grootte van de inleg en het mogelijke rendement. Het rendement kan worden uitgekeerd in een jaarlijkse vaste rente (ordegrootte 4%) of in een bedrag, variërend met het actuele windaanbod per jaar. Naast het vaste deel kan ook gedacht worden aan een variabel deel t.b.v. bijvoorbeeld hulp en advies bij energiebesparing (bijv. voor de coöperatieleden en hun bureaus in de omliggende wijken) of t.b.v. nieuw te ontwikkelen duurzame energie-initiatieven.

Nadat de vergunningen onherroepelijk zijn geworden dienen de participanten hun bedrag te storten in het project. Met een inleg van ongeveer 1,5 miljoen euro voor 2 turbines kan vreemd vermogen worden aangetrokken bij een financierende instelling. Hiervoor wordt een businessplan opgesteld.

Fase 5 bouw (2de kwartaal 2020 – eind 2020)

De bouw van het windpark duurt circa 9 maanden. Na de financiering en de bouwvoorbereiding kan deze fase snel worden gestart zodat in het najaar van 2020 de eerste turbines elektriciteit

kunnen leveren. Eind 2020 zal het project kunnen worden opgeleverd.

Fase 6 Exploitatie (eind 2020)

De zesde fase is de exploitatie van het project gedurende 20 jaar. Het project is dusdanig gestructureerd dat er na oplevering nog participanten kunnen toetreden.

4.6. Communicatie- en campagneplan

Het communicatie- en campagneplan voorziet er in dat aan het einde van fase 4 door 750 Ossenaren geparticipeerd wordt. Om dit te bereiken wordt vanaf het moment van gunnen van de gronden aan ECO gestart met een communicatietraject dat zich richt op twee aspecten:

1. Communicatie rond het RO-traject door de gemeente conform het vastgestelde communicatieplan op 14 juli 2016. Het huidige open communicatietraject wordt voortgezet door de gemeente;
2. Communicatie door ECO over participatie, zeggenschap in het project en het vormgeven van keuzes, van de initiële fase (meedenken, werven van mensen voor bestuur en werkgroepen e.d.) tot en met de werving van leden voor ECO. Dit traject wordt uitgevoerd door (of namens) EOW en ECO. De gemeente kan een ondersteunende rol spelen.

Wat het eerste aspect betreft: de gemeente zal het traject met de klankbordgroep en voorlichtingsavonden voor diverse groeperingen verder doorlopen. Ook de periodieke communicatie via de digitale nieuwsbrief en Oss Actueel wordt voortgezet. ECO kan daar met zijn ambassadeurs een belangrijke rol spelen, zowel om bewoners te overtuigen over het belang van het windturbineproject (en onjuistheden over de nadelen te ontkrachten) als over de voorgenomen participatie.

Wat het tweede aspect betreft noemen we een aantal elementen die in het communicatieplan zullen voorkomen:

1. Mensen kunnen om allerlei redenen mee willen doen met de coöperatie. Bijv.: onafhankelijk willen zijn van grote (deels buitenlandse) energiebedrijven; behoefte aan écht duurzame energie; samen lokaal aan de slag; kosten besparen; beleggen in iets echt lokaals en duurzaam; enz. Voor die verschillende motieven moet ruimte zijn. Het is goed om met een breed samengestelde groep de doelen en werkwijze van de vereniging op te stellen.
2. De coöperatie moet een actieve vereniging blijven (waar de leden in kunnen participeren en hun kennis en ervaring kwijt kunnen), dus met een eigen website/nieuwsbrief en eigen activiteiten zoals energiecafé's, werkgroepen voor andere vormen van duurzame energieproductie (zon) en energiebesparing, mensen die elkaar kunnen adviseren of helpen e.d.

Voor een grootse wervingscampagne wordt een communicatiebureau ingehuurd. We benutten de gemeentepagina's; benutten de eigen website; maken een nieuwsbrief en een infopakket voor nieuwe leden; benutten sociale media (ook via de energie- en milieusector); gaan regelmatig werven vanuit een mobiele

winkel, zoeken een plaats voor en permanente actie. Zowel bekende Ossenaren als actieve verenigingsleden worden ingezet als ambassadeurs. Sympathiserende bedrijven kunnen een bijdrage leveren (obligatie in kerstpakket) evenals sportverenigingen, woningbouwcorporaties e.d.. We kunnen hierbij leren van bijv. de werving van deelnemers voor glasvezel. Dit moet voldoende eigen vermogen opleveren om het project in eigendom te nemen en om een financiële instellingen (bank of beleggingsfondsen) het vreemd vermogen ter beschikking te laten stellen.

4.7. Groene Stroom in Oss

Afhankelijk van het gekozen verkoopmodel zal de geproduceerde elektriciteit van het project worden aangeboden aan de participanten en indien mogelijk aan andere klanten binnen de gemeente Oss. Voor beide varianten geldt dat de stroom die ze kopen duurzaam is opgewekt, dat de prijs per eenheid (kWh) nagenoeg constant is over de levensduur van het windproject en dat deze wordt aangeboden aan de leden van de coöperatie.

In een mogelijk denkbare variant voor het gehele project bestaat uit 5 turbines van 3,5 MW. De geraamde elektriciteitsproductie voor het project in Elzenburg De Geer is dan circa 67.500 MWh/jaar⁷, het burgerdeel hiervan zal ongeveer 27.000 MWh/jaar opwekken. Een gemiddeld gezin (2,2 personen) gebruikt in Nederland 3.312 kWh stroom per jaar, kosten ongeveer €630. Het windpark zal dus omgerekend elektriciteit leveren voor circa 20.000 huishoudens in Oss en omstreken (een ruim 50% van het totaal). Mensen kunnen financieel participeren in het windpark zonder de stroom af te nemen (geen koppelverkoop). Het is echter wel aardig om een symbolische relatie te leggen tussen de uit te geven obligaties en de opgewekte stroom. Dat kan door 6.000 participaties aan te bieden tegen een prijs van €250; daarmee halen we de benodigde 1,5m€ op. Gezinnen kunnen voor gemiddeld drie obligaties hun stroomverbruik jaarlijks verduurzamen. We zetten in op een rendement van een participatie van 4%. We verwachten dat veel mensen als duurzame belegging (bijv. voor (klein)kinderen) met een langjarige looptijd méér participaties zullen kopen.

⁷ Uit MER dd 4 september 2017, variant VKA 2a

5. ELEMENTEN IN HET PLAN

5.1. Planontwikkeling

Het hele plan voor windenergie in Oss bestaat uit een aantal turbines waarvan een deel in handen komt van een exploitant van buiten Oss (Raedthuys). Dit voorstel is om het restende deel van het project volledig lokaal in te richten via ECO. Blijft staan dat we inzien dat er sprake is van één project in de ruimtelijke sfeer, dezelfde turbine, goede inpassing in het landschap. Een deel van de planontwikkeling betreft dus het inrichten van een samenwerking met Raedthuys.

In de voorliggende periode heeft de gemeente Oss een aantal cruciale stappen doorlopen in de voorbereiding van het plan. Het MER wordt dit voorjaar opgeleverd gevolgd door de keuze voor een voorkeursvariant die vermoedelijk op 14 december wordt vastgesteld. Hier borduren we op voort.

Om draagvlak in het project te krijgen en om mensen te enthousiasmeren voor deelname in het project is zeggenschap over keuzen in het project nodig. Dit bereiken we door het eigendom te verwerven in ECO enerzijds, maar net zo belangrijk is dat de keuzes ook echt door de leden van ECO gemaakt kunnen worden. Dit kan alleen als ECO een volwaardig ontwikkelpartner wordt in de samenwerking met Raedthuys. Aan de gemeente wordt gevraagd dit mogelijk te maken door een intentieverklaring aan te gaan met de projectvennootschap (zie paragraaf 5.2). ECO maakt vervolgens gebruik van de expertise, tijd en know-how van de ontwikkelstichting EOW.

Namens de leden van ECO wordt het plan verder vormgegeven. EOW neemt hiervoor de verantwoordelijkheid en het bestuur van ECO ziet erop toe dat het project conform de besluiten in de ALV wordt uitgevoerd. Er volgen nog legio keuzen tussen het vaststellen van het VKA en de realisatie van het project, hierbij kan gedacht worden aan; de overlegpartner als beoogd exploitant bij het opstellen van de vergunning, aanvraag van de SDE, keuze van het energiebedrijf, uitwerking van de keuze van de participatie, turbineselectie en contracteren, netinpassing, financiering van het vreemd vermogen, wie doet de grondwerken en detaillering van het omgevingsfonds⁸. hoe gaat het omgevingsfonds eruit zien. Voldoende kansen om de burgers van Oss en de leden van ECO mee te nemen in het traject en aan te tonen dat er ook daadwerkelijk sprake is van zeggenschap.

5.2. Grondposities

De gemeente Oss is eigenaar van gronden in het plangebied en heeft daarmee exclusiviteit op een deel van het project en de keuzes die ze wil maken. Met dit voorstel willen we aanbieden om het project Oss's te houden en daarom wordt aan de gemeente gevraagd om via een recht van opstal grondposities aan de projectvennootschap te verpachten bij aanvang van de bouwfase. Om de nodige zekerheden voor de coöperatie in te bouwen wordt voorgesteld een overeenstemming tussen de gemeente en de projectvennootschap te sluiten waarin de optie voor het recht van opstal op de gronden wordt geregeld. De optie wordt uitgeoefend wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Alle vergunningen zijn onherroepelijk;
- De projectvennootschap toont aan over het nodige eigen vermogen te beschikken via de Osse obligaties;
- ECO toont aan dat het project zodanig is ingericht dat het de benodigde garanties kan stellen ten aanzien van het eigendom in de projectvennootschap, het bestemmen van het dividend in het duurzaamheidsfonds en garanties voor de participanten in het project
- EOW toont aan dat het benodigde financieringsarrangementen heeft georganiseerd voor het vreemd vermogen in de projectvennootschap.

⁸ uitwerking op basis van afspraken gemaakt in fase 1 van het communicatietraject met wijk – en dorpsraden.

De pachtvergoeding tussen de gemeente en de project-vereniging wordt overeengekomen in de optieovereenkomst die de erfpacht vastlegt. Er wordt vanuit gegaan dat de pacht een marktconforme vergoeding bedraagt voor de levensduur van het project (20 jaar).

Voorstel (zoals in hoofdstuk 1) is om de waarderingsgrondslag van de rijksbedrijven aan te houden dit is €3,50/MWh per jaar. De vergoeding kan ook op een andere manier bepaald worden. De commercieel betaalbare vergoeding is de basisvergoeding die elk jaar vanuit het project betaald kan worden.

Tegen het einde van de ontwikkelfase zijn de financiële parameters min of meer bekend. Bij het vestigen van het recht van opstal kunnen partijen onderzoeken en besluiten in hoeverre de grondvergoeding verhoogd kan worden met een additionele vergoeding. Dit zal met name afhangen van beschikbare kasstromen in het project. Deze worden bepaald door de keuze van de turbine (investering en productie), SDE vergoeding en bankvoorwaarden. Alle 3 bepalend of dit wel of niet past. Voorwaarde voor de additionele vergoeding is dan wel dat de gemeente deze gelden afdraagt in het duurzaamheidsfonds. Het is de gezamenlijke ambitie van gemeente en ECO om via dit fonds de duurzame ontwikkeling in Oss te verstrekken, vandaar het voorstel.

5.3. Financiering project

Duurzame energieprojecten kenmerken zich door een hoge initiële investering en lage operationele kosten. Een raming van de investering voor het windpark Elzenburg De Geer is €1.400.000 per MW geïnstalleerd vermogen. De parameters van het project zijn nog niet duidelijk. Deze paragraaf is dan ook vooral beeldvormend, een verkenning in hoeverre het plan realistisch is.

Uitgaande van de mogelijkheid voor ECO om maximaal 2 turbines te exploiteren van 3,5MW elk vraagt dit om een investering van circa € 10mln. Door de keuze voor een klassiek 'non-recourse' projectfinanciering ontstaat de mogelijkheid dat het project voor het grootste deel (in de huidige markt tot 85%) gefinancierd kan worden door het aantrekken van vreemd vermogen⁹. Het resterende deel, eigen vermogen, zal via participaties worden verworven. Deelnemers komen uit Oss en worden via een campagne (zie paragraaf 5.6) geworven.

Om dit deel van het project in eigendom van ECO te krijgen hebben we een vermogen nodig van €1,5mln. Uit andere projecten van gelijke statuur in Nederland blijkt dat deelnemers gemiddeld voor €2.000 participeren. Het doel van de campagne is om ruim 750 Ossenaars te motiveren te investeren in de eigen energievoorziening. Dit is 1,3% van de inwoners in de gemeente.

Uitgangspunt van ECO is dat de participatie voor een brede groep toegankelijk is. Hier geven we vorm aan door de participaties aan te bieden voor €250 per stuk, 6.000 participaties gaan we dus aanbieden. Een participatie is een achtergestelde obligatielening aan het project met een rente van 4%. Looptijd van een participatie is 15 jaar.

We vinden het belangrijk dat ook na de realisatie van het project geïnteresseerden kunnen toetreden in het project. De financiering van het vreemd vermogen wordt hierop ingericht. In tegenstelling tot wat doorgaans wordt toegepast in de financiering van het project financieren we het vreemd vermogen door een deel kortlopende lening en een deel langlopend (14 jaar). Nieuwe participanten kunnen dan toetreden door een deel van de bankfinanciering af te lossen.

Mocht het niet lukken om alle obligaties in de gemeente Oss af te zetten dan bestaat plan B uit een drietal routes:

- a) Het vergroten van het gebied waarin we de obligaties afzetten. Om het project een lokaal karakter te laten behouden mikken we vooral op de direct omliggende gemeenten

⁹ Door de SDE structuur zijn banken in staat duurzame energieprojecten te financieren op basis van de kasstromen. ASN, Triodos en Rabobank zijn hierin marktleiders en met alle banken zijn doorlopend gesprekken. Op basis hiervan is de inleg van 80-85% onlangs herbevestigd.

- b) Het eigen MKB in Oss kan geactiveerd worden deel te nemen in het project
- c) Het Energiefonds Brabant (EFB), een fonds van de BOM, heeft eerder geparticipeerd in windparken en heeft faciliteiten om te investeren in windprojecten.

5.4. Verwachtingen van andere locaties binnen het windpark

Binnen het plangebied Elzenburg De Geer is naast ECO ook Raedthuys een beoogd exploitant van waarschijnlijk 2 turbines. In bilateraal overleg tussen de gemeente Oss en Raedthuys zijn hierover afspraken gemaakt. ECO realiseert zich dat ze geen partij is in deze onderhandelingen maar vindt het belangrijk dat we langs de bovengenoemde weg een verdere versnelling van de Osse energietransitie kunnen bewerkstelligen.

ECO en Raedthuys hebben afspraken in voorbereiding over samenwerking binnen de locatie, deze worden uitgewerkt in een intentieovereenkomst die Partijen op hoofdlijnen overeengekomen zijn en die we voor eind oktober kunnen bekrachtigen in een samenwerkingsovereenkomst. In deze intentie wordt overeengekomen dat partijen er zorg voor dragen dat er samengewerkt wordt op dossiers waar het kan in de ontwikkelingsfase (vergunning, projectcommunicatie, planschade), gezamenlijk aanbesteding van de windturbines en de civiele- en elektrische werken zodat een eenduidig ruimtelijk beeld ontstaat (dezelfde turbine) en afstemming in de campagne rondom de financiële participatie.

6. FINANCIERING PROJECTVOORBEREIDING

6.1. Begroting ECO en EOW

De kost gaat voor de baat uit. Letterlijk als het de ontwikkeling van een windturbineproject betreft. De gemeente Oss heeft al een groot deel van de plankosten weggenomen door het RO-traject te faciliteren in het meest risicovolle deel van het traject. Mede hierdoor kan ECO en EOW zich financieren. In de voorbereiding van het project wordt geen financiële inbreng van de gemeente Oss gevraagd. Om de financiering van de projectontwikkeling beheersbaar te houden wordt verzocht tot het uitstellen van de betaalmomenten voor hetgeen anterieur overeengekomen en de leges tot het moment van financial close.

Financiering van de activiteiten van ECO en EOW is nodig voor:

Deel I. Projectontwikkeling

Deel II. Campagne voor draagvlak en om het benodigd eigen vermogen te verwerven

De begroting voor de kosten die gemaakt worden om het project bouwklaar te krijgen zijn geraamd op €1.100.000. Deze begroting is als volgt opgebouwd:

1. Zoals gesteld in het raadsvoorstel zijn de kosten door de gemeente gemaakt tot aan een onherroepelijk bestemmingsplan voor dit proces tot geraamd op €780.000. Dit is €156.000 per turbine. We gaan ervanuit dat de gemeente deze kosten terug wil vorderen op de vruchtgebruikers van het plan. Voor 2 turbines is dat €312.000. Leges zijn in lijn met de leges verordening van de gemeente Oss geraamd op €340.000. De afdracht aan de gemeente is €652.000. De gemeente Oss moet nog bevestigen in welke mate ze alle kosten in rekening gaat brengen
2. Kosten voor derden (onderzoeken, aanvragen, juridisch etc) in de fase vanaf de voorbereiding van de vergunning tot aan financial close zijn geraamd op €160.000;
3. Om draagvlak en de 750 participanten te werven voorzien we in een intensief communicatietraject in de gemeente die aanvullend is op de projectcommunicatie die nu al wordt uitgevoerd. Daarnaast is voor het werven van de participanten een gerichte campagne nodig. De eerste begroting van de kosten voor communicatie en campagne is €157.000. Denk hierbij aan de kosten voor een communicatiebureau, materialen, on-line acties en off-lines activiteiten;
4. Uren voor de projectontwikkeling door Izzy projects zijn geraamd en begeleiding van de campagne zijn geraamd op €97.380
5. ECO zal uren maken in de projectontwikkeling maar vooral de communicatie en campagne van het project. Hiervoor zijn 560 uren geraamd. Als deze vergoed worden is hiermee een bedrag van circa €33.600 gepaard.

	kostenpost	bedrag	%
1.	Plankosten gemeente	€652.000	59,3
2.	Kosten derden projectontwikkeling	€160.000	14,5
3.	Kosten campagne en communicatie	€157.000	14,3
4.	Uren Izzy Projects	€97.380	8,9
5.	Uren ECO	€33.600	3,1
		€ 1.099.980	

6.2. Herkomst van middelen

ECO noch EOW zullen de gemeente vragen financieel te participeren in het plan borg of garant te staan. Dit past bij de filosofie van een volwassen coöperatieve beweging die zelf plannen kan maken en realiseren. Dit hoort tzt ook bij de communicatie en campagne en zal ECO een sterker aanzien geven.

Het leeuwendeel van de kosten voor de voorbereiding van het project zijn plankosten die de gemeente maakt in voorbereiding op het bestemmingsplan en leges. We vragen de gemeente

de betaling hiervoor uit te stellen tot het moment dat de middelen voor de bouw van het windpark beschikbaar zijn, dit is financial close welke we voorzien eind 2019. Met deze aanname hebben voorzien we in de dekking van de plankosten op de volgende manier:

1. Betaling voor plankosten en leges aan de gemeente Oss (€652.000) worden uitgesteld tot financial close. Deze worden meegefinancierd in de oprichtingskosten voor het project en zijn inbaar op het moment dat het recht van opstal wordt gevestigd;
2. Izzy projects zal haar diensten inbrengen tegen een uitgestelde betaling, eveneens bij financial close (€97.380). Aan andere dienstverleners in het project (Greentrust, Rebel en Pondera) wordt een gelijke constructie voorgesteld. Dit hebben partijen eerder in samenwerking met Izzy projects gedaan en ook voor het project van ECO kan hiervoor gekozen worden (€120.000)
3. De overige kosten voor derden nodig voor het doen slagen van de projectontwikkeling worden door Izzy geleend aan EOW, dit bedrag is geraamd op €39.500
4. ECO zal haar eigen uren inbrengen met eveneens een uitgestelde betaling of als vrijwilligers uren. Hiermee is bedrag geraamd van €33.600
5. De kosten voor derden in de campagne en communicatie worden doorgaans gemaakt door communicatiebureau 's waarmee (nog) geen langdurige relatie is opgebouwd. Deze kosten zijn begroot op €157.000. Hiervoor zal een samenwerking worden aangegaan met het ontwikkelfonds van de BOM of Izzy projects zal deze als een lening aan EOW aanbieden

	kostenpost	bedrag	%
1.	Uitgestelde betaling plankosten gemeente en leges	€652.000	59,3
2.	Uitgestelde betaling aan Izzy Projects en consultants	€21.7380	19,8
3.	Lening van Izzy Projects voor projectontwikkeling	€39.500	3,6
4.	Samenwerking ontwikkelfonds BOM of lening Izzy Projects	€157.000	14,3
5.	Uitgestelde betaling ECO uren	€33.600	3,1
		€ 1.099.480	

6.3. Samenwerking met Izzy projects

ECO en Izzy projects zijn overeengekomen te gaan samenwerken in de voorbereiding van het project. Izzy projects is de projectvoorbereider van het burger windenergieproject Nijmegen-Betuwe. De ontwikkelstichting EOW zal Izzy projects gaan inhuren om het project te ontwikkelen, de bouw voor te bereiden en de zorgdragen voor het opleveren van het project. Door de samenwerking hebben EOW en ECO-toegang tot kennis en kunde van het ontwikkelen van een windproject, wordt de gevoeligheid van de speciale aandeelhouder (een coöperatie) goed geborgd en wordt de verantwoordelijkheid voor het welslagen van het project gealloceerd.

Izzy projects ontwikkelt voor eigen rekening en risico. Ze draagt de kosten voor de projectontwikkeling tot het moment van financial close, dit zijn uren en kosten voor derden. Er wordt geen beroep worden gedaan op de gemeente Oss om deze kosten te borgen of garant te staan. Op het moment dat de financiering rond is wordt Izzy projects vergoed voor de geleverde inbreng. Izzy projects wordt geen (mede)eigenaar van het project, dit is voorbehouden aan de leden van ECO en dus aan de inwoners van de gemeente Oss.

Met Izzy projects is overeengekomen dat een transparante en overdraagbaar projectdossier wordt opgesteld dat toegankelijk is voor EOW en ECO. Indien de samenwerking tussen EOW, ECO en Izzy Projects moet worden beëindigd zal het project door een actieve partij in de windsector voortgezet kunnen worden.

7. PLANNING

Het totale plan bestaat uit het realiseren van het project en de participatie. De twee aspecten van het gehele plan hebben echter een relatie met elkaar en daarom wordt het geheel overzien en gemanaged door EOW.

7.1. Tijdspad en activiteiten

Er wordt vanuit gegaan dat in het najaar EOW kan starten met de ontwikkelingswerkzaamheden en ECO kan starten met de communicatie en het werven van leden. Indien het project volgens planning verloopt is het project operationeel tegen het einde van 2019. Veel hangt hierbij af van de procedures bij de Raad van State. In onderstaande paragraaf 7.2 is de timing van de belangrijkste werkzaamheden weergegeven.

7.2. Beslismomenten

De planning van het project is volledig geënt op de realisatie van een Burgerwindproject. Cruciaal is dat de burgers van Oss participeren in het project. Zoals aangegeven in hoofdstuk 6 zijn er twee belangrijke momenten voor het project:

Participanten worden lid van de coöperatie en onderschrijven zo dat ze het project willen steunen, op die manier kunnen zij meedenken en beslissen over de inrichting van het project en hun ideeën meegeven in de ontwikkeling van het project. We denken rond de 200 participanten nodig te hebben in de zomer van 2018 als het bestemmingsplan voorligt bij de raad. Dit is een eerste testmoment of er draagvlak is voor grootschalige participatie van de bewoners en bedrijven in de gemeente Oss.

Naast meedenken en ondersteunen spreken de participanten zich ook uit al dan niet financieel te willen participeren in het project.

Het publiceren van de definitieve vergunning is voor ECO het moment om campagne te gaan voeren met als doel de 750 participanten te werven die financieel willen participeren en later de intentie ook daadwerkelijk in daden om te zetten.

	ECO	Project/EOW
14 december 2017		Voorstel in de gemeenteraad; Vaststellen Voorkeursalternatief ¹⁰ en start planologische procedure
Na 14 december 2017	Concretisering van de aanbieding van ECO aan de gemeente, leidend tot een optieovereenkomst voor de gronden Oprichting project bv start werving participanten	Intentieovereenkomst tussen gemeente en coöperatie, aangaande het verpachten van de gronden aan het project indien aan de voorwaarden van burgerproject wordt voldaan Start van de RO procedure
eind 2017		Gemeente en project-bv sluiten een optie op de grondovereenkomst onder voorwaarden (=voldoende eigen vermogen in de zomer van 2019)
Begin 2018	Groei ledenbasis ECO en ontwikkelen draagvlak voor project	Bestemmingsplan in procedure en aanvraag vergunning (gecombineerde procedure)

¹⁰ Bij het vaststellen van het VKA wordt ook het aantal turbines, de omvang van het project (in MW, productie etc) en de benodigde investering duidelijk. Dit kan consequenties hebben voor de 'getallen' in deze aanbieding. We zullen deze bijwerken zodra het VKA bekend is.

Zomer 2018	Toont aan over een aantal participanten (>200) te beschikken die: a. het project onderschrijven en b. eventueel financieel willen deelnemen middels een	
begin 2019	Campagneplan finaal, Start campagne gericht op participatie	Bestemmingsplan onherroepelijk (uitgaande van terinzagelegging voorontwerp en rechtsgang t/m RvS)
voorjaar 2019		Vergunning onherroepelijk Aanvraag SDE
najaar 2019	750 participanten die ingetekend hebben om gezamenlijk 1,5mln€ te investeren	Vergunning onherroepelijk SDE beschikt Keuze turbine, aannemer Aanbieding Enexis
Eind 2019	Innen eigen vermogen f	Financial close vreemd vermogen Start bouw

7.3. Niet volledige eigendom

Het doel van ECO en EOW is om de burgers van de gemeente Oss volledig eigendom te laten verwerven in het burgerdeelproject Elzenburg De Geer. Hiertoe is een eigen vermogen nodig van circa 20% van de totale investering in het project, circa 1,5m€. Hoewel de initiatiefnemers van mening zijn dat deze omvang aan eigen vermogen opgehaald kan worden in de gemeente Oss kan het zijn dat op het moment dat het moet worden aangetoond (voorjaar 2019) het niet beschikt over de volledige omvang van het eigen vermogen.

Om het project toch volledig te kunnen realiseren zien we de volgende mogelijkheden om het gat te vullen:

- i. Er wordt een marktpartij uitgenodigd voor leveren van het eigen vermogen in ruil voor eigendom;
- ii. Het Energiefonds Brabant, een revolverend fonds van de provincie Brabant kan worden aangesproken;
- iii. Een deel van het project kan worden aangeboden aan een landelijke coöperatie met dezelfde doelstelling;